Eesti Diplomaatide Kool
Estonian School of Diplomacy

Uurimuse

‚Eesti esindatus ja osalemine Euroopa Liidu Ministrite Nõukogu töörühmades'

lõpparuanne

Tallinn, 2008

Uurimuse koostaja:

Eesti Diplomaatide Kooli SA
Tõnismägi 2
10155 Tallinn
Eesti
Tel. 6317951
Fax 6317950
http://www.edk.edu.ee

Uurimisgrupp:

Vahur Made, PhD, uurimisgrupi juht, EDK asedirektor, E-mail: vahur@edk.edu.ee.
Merle Kasendi, EDK rahvusvaheliste projektide juht, E-mail: merle.kasendi@edk.edu.ee.
Ekke Nõmm, EDK direktor, E-mail: ekke@edk.edu.ee.
Andrus Saar, Saar Poll OÜ juhataja, E-mail: andrus.saar@saarpoll.ee.

Sisukord

1. Uurimuse metoodika **lk. 4**

2. Väikeriigi institutsionaalne esindatus Euroopa Liidus: võrdlev-analüütiline käsitlus **lk. 5**

3. Kas Eestil on liiga vähe Euroopa Liiduga tegelevaid ametnikke? **lk. 10**

4. Väikeriigi kuvand ja suhtlemisstiil Euroopa Liidu institutsioonides **lk. 12**

5. *Lobby*-töö ja kontaktid Euroopa Komisjoniga **lk. 15**

6. Eesti edulood ja ebaõnnestumised **lk. 16**

7. Uurimuse kokkuvõte **lk. 19**

Intervjueeritute nimekiri

Kasutatud kirjandus

Lisa 1. Elektroonilise küsitluse ankeet ja tulemused

1. Uurimuse metoodika

Eesti esindatus Euroopa Liidu Ministrite Nõukogu (edaspidi MN) töörühmades on osa Eesti EL-i poliitikast. Reeglid selle kohta, kuidas toimub Eesti positsioonide kujundamine EL-i seadusandlike algatuste suhtes ja kuidas Eestit EL MN töörühmades esindatakse, on paika pandud seaduste, Vabariigi Valitsuse määruste ja korralduste ning ministeeriumide sisemiste dokumentidega.

Nii on käesoleva uurimuse peamiseks eesmärgiks/missiooniks selgitada välja, kuivõrd efektiivselt olemasolev seadusandlik ja administratiiv/institutsionaalne süsteem Eesti esindamisel EL MN töörühmades toimib.[1] Lisaks üritab uurimus pakkuda ideid selle kohta, kuidas muuta Eesti esindatus Euroopa liidu seadusandlikus protsessis tõhusamaks.

Uurimuse algfaasis pandi põhirõhk intervjuudele nende Eesti ametnikega, kes on otseselt seotud Eesti esindamisega EL MN töörühmades. Suuliselt küsitleti Riigikantselei Euroopa Liidu Sekretariaadi ja üheksa ministeeriumi ametnikke, kes esindavad oma institutsioone EL-i Koordinatsioonikogus (KOK) või on viimase tööga tihedalt seotud. Suuliste intervjuude aluseks olid Riigikogu poolt uuringu lähteülesandes formuleeritud valdkonnad/küsimused (Eesti esindatuse praktiline korraldamine, Eesti EL-i poliitika kujundamine, Eesti esindatuse efektiivsus).

Lisaks viidi läbi ka veebipõhine elektrooniline ankeetküsitlus. Küsimustik saadeti kõigile Eesti esindajatele EL MN töörühmades vastavalt Riigikantselei koduleheküljel toodud nimekirjale (vt. http://www.riigikantselei.ee/failid/wp_vastutajad_04.2008_xls). Küsitluse ankeet saadeti 210 ametnikule, vastas 99 ametnikku (47,1%). Küsitluse küsimustik ja saadud andmestik on toodud Lisas 1.

Uurimuse lõppfaasis viidi läbi täiendavad intervjuud Brüsselis. Küsitleti Eesti, Läti ja Iirimaa alalise EL-i esinduse ning Euroopa Komisjoni ametnikke. Intervjueeritute loetelu on toodud töö lõpus.

Küsitluste läbiviimise järel toimus selle kõrvutamine EL MN töörühmade temaatikat puudutava analüütilise kirjandusega. Selle raames pöörati tähelepanu järgmistele teemadele:

- EL MN asend EL-i otsustusprotsessis enne ja pärast 2004.a. laienemist,
- töörühmade, COREPER-i ja ministrite tasandi osakaal MN seadusandlikus tegevuses (millisel tasandil konkreetselt toimub otsustamine MN-is?),
- valdkonnaspetsiifikast tulenevad erinevused MN töörühmade, kui seadusandluse tasandite, efektiivsuses,
- piir ‚tehniliste' ja ‚poliitiliste' küsimuste vahel, nende defineerimine MN-is ja tendents lahendada tehnilisi küsimusi läbi poliitilise tasandi otsustajate (COREPER, ministrid),
- väikeriigi võimalused oma huvisid EL-i seadusandlusesse sisse viia, sealhulgas teha seadusandluse algatusi,
- liikmesriigi EL-i juurde lähetatud esindajate ‚brüsseliseerumine' ning pealinnades resideeruvate EL-i temaatikaga tegelevate ametnike ‚kahe tasandi mängud'.

Kasutatud kirjanduse nimestik on leitav töö lõpus.

Uurimuse lõppfaasis tehti kokkuvõttev analüüs, mille käigus modelleeriti Eesti asend teiste EL-i liikmesriikide seas EL-i otsustusprotsessis osalemisel, kirjeldati väikese liikmesriigi käitumismudelit EL-i otsustusprotsessis ja toodi välja Eesti huvide seisukohalt õnnestunud ja ebaõnnestunud EL-i õigusloome protsesside skeemid.

Uurimuse kokkuvõttena toodi välja probleemid, millele Riigikogu Euroopa Liidu Asjade Komisjon võiks tulevikus juhtida Eesti poliitiliste otsustajate tähelepanu.

[1] Käesolevas uurimuses ei kirjeldata Eesti EL-i koordinatsiooni, samuti siseriikliku otsustusprotsessi olemust, kuivõrd see on üldteada informatsioon, mis on kättesaadav Riigikantselei koduleheküljel (http://www.riigikantselei.ee).

2. Väikeriigi institutsionaalne esindatus Euroopa Liidus: võrdlev-analüütiline käsitlus

Eesti esindatust Euroopa Liidu MN töörühmades, selle efektiivsust, ei ole otstarbekas uurida kui individuaalset, laiemast taustsüsteemist eraldiseisvat elementi. Olles üks Euroopa Liidu väiksemaid liikmesriike peab Eesti paratamatult arvestama oma inim- ja rahaliste ressursside piiratusega. Alustuseks vaatleme, millisesse liikmesriikide kategooriasse Eesti Euroopa Liidus paigutub. Ülevaate annab Tabel 1.

Tabel 1. Liikmesriikide esindatus EL otsustusprotsessis (viie riigi näitel) [2]

Ressursid, EL-i koordinatsiooni vorm (näidisriigid)	**Siseriiklik EL-i koordinatsioon**	**EL-i Ministrite Nõukogu**	**Euroopa Komisjon**	**Euroopa Parlament**	**Välisteenistus, sh. alaline esindus EL-i juures**	**Abistavad tasandid**
Suured ressursid, tsentraliseeritud koordinatsioon (Suurbritannia)	Siseriiklikku EL-i otsustusprotsessi koordineeriv institutsioon (peaministri või presidendi büroo, valitsus- või ministrite kabinet, eurominister jne).	Suur hulk A-ja madalamate tasemete ametnikke. Tähtis tasand EL-i seadusandluse lõplikul viimistlemisel.	Suur hulk A-ja madalamate tasemete ametnikke. Äärmiselt tihe suhtlemine Komisjoniga. Olulisim tasand mõjutamaks EL-i seadusandlust.	Hääletamisel mõju avaldav hulk MEP-isid. Parlament kui oluline *lobby*-tasand.	Otsekontaktid teiste EL-i liikmesriikidega primaarsed (‚töö pealinnades'). Esindusel suur rõhuasetus kontaktidele EL-i institutsioonidega.	Kõrgeima poliitilise tasandi tihe suhtlemine EL-i tippametnikega. Ministeeriumide ja teiste riigiasutuste aktiivsus otsekontaktide loomisel EL-i institutsioonidega. Tugev analüütiline baas, ülikoolide ja uurimisasutuste kaasatus lisaks riigiasutustele. Analüüsikeskused Brüsselis, koostöö Brüsseli mõttekodadega. Koostöö meediaga.
Keskmised ressursid, tsentraliseeritud koordinatsioon (Soome)	Siseriiklikku EL-i otsustusprotsessi koordineeriv institutsioon (peaministri büroo, valitsus- või ministrite kabinet, eurominister jne).	Mõningane hulk A- ja märkimisväärne hulk madalamate tasemete ametnikke. Olulisim tasand mõjutamaks EL-i seadusandlust.	Mõningane hulk A-ja märkimisväärne hulk madalamate tasemete ametnikke. Tihe suhtlemine Komisjoniga. Oluline tasand mõjutamaks EL-i seadusandlust.	MEP-ide hulk ei ole otseselt hääletamist mõjutav. Parlament on keskmise või vähese tähtsusega *lobby*-tasand.	Esindatus Brüsselis on primaarne. Otsekontaktid teiste EL-i liikmesriikidega täiendavad olulisel määral Brüsselis tehtavat tööd.	Kõrgeima poliitilise tasandi regulaarne suhtlemine EL-i tippametnikega. Ministeeriumide ja teiste riigiasutuste aktiivsus otsekontaktide loomisel EL-i institutsioonidega. Hea analüütiline baas, ülikoolide ja uurimisasutuste kaasatus lisaks riigiasutustele.

[2] Tabel 1 tugineb Suurbritannia, Soome, Iirimaa, Eesti ja Läti andmestikule. *Suurbritannia*: Briti parlamendi koduleheküg (http://www.parliament.uk), Fouilleux, Maillard, Smith 2007. *Soome*: Peter Saramo intervjuu 02.04.2008, Soome valitsuse koduleheküg (http://www.vn.fi). *Iirimaa*: Bobby McDonagh' intervjuu 09.09.2008. Iiri välisministeeriumi koduleheküg (http://foreignaffairs.gov.ie) *Eesti*: uurimuse raames läbiviidud suulised intervjuud, Riigikantselei koduleheküg (http://www.riigikantselei.ee/euroopa). *Läti*: Normunds Popensi intervjuu 08.09.2008, Läti välisministeeriumi koduleheküg (http://www.mfa.gov.lv).

Keskmised ressursid, detsentraliseeritud koordinatsioon (Iirimaa)	Koordineeriv institutsioon kas puudub või pole väga suure mõjujõuga, riigiasutuste suur iseseisvus EL-iga suhtlemisel.	Märkimisväärne hulk A- ja madalamate tasemete ametnikke. Olulisim tasand mõjutamaks EL-i seadusandlust.	Märkimisväärne hulk A- ja madalamate tasemete ametnikke. Tihe suhtlemine Komisjoniga. Oluline tasand mõjutamaks EL-i seadusandlust.	MEP-ide hulk ei ole otseselt hääletamist mõjutav. Parlament on keskmise või vähese tähtsusega *lobby*-tasand.	Esindatus Brüsselis on primaarne. Otsekontaktid teiste EL-i liikmesriikidega täiendavad olulisel määral Brüsselis tehtavat tööd.	Kõrgeima poliitilise tasandi regulaarne suhtlemine EL-i tippametnikega. Ministeeriumide ja teiste riigiasutuste aktiivsus otsekontaktide loomisel EL-i institutsioonidega. Hea analüütiline baas, ülikoolide ja uurimisasutuste kaasatus lisaks riigiasutustele.
Väikesed ressursid, tsentraliseeritud koordinatsioon (Eesti, Läti)	Siseriiklikku EL-i otsustusprotsessi koordineeriv institutsioon (peaministri büroo, välisministeerium).	Üksikud A- ja mõningane hulk madalamate tasemete ametnikke. Praktiliselt ainus tasand mõjutamaks EL-i seadusandlust.	Üksikud A- ja mõningane hulk madalamate tasemete ametnikke. Sporaadiline või nõrk suhtlemine Komisjoniga. Puudub võimekus mõjutada EL-i seadusandlust Komisjoni tasandil.	MEP-ide hulk ei ole hääletamist mõjutav või on marginaalne. Parlament on vähese või olematu tähtsusega *lobby*-tasand.	Esindatus Brüsselis on primaarne. Otsekontaktid teiste EL-i liikmesriikidega täiendavad vaid vähesel määral Brüsselis tehtavat tööd.	Kõrgeima poliitilise tasandi ebaregulaarne suhtlemine EL-i tippametnikega. Ministeeriumide ja teiste riigiasutuste passiivsus otsekontaktide loomisel EL-i institutsioonidega, toetumine koordineerivatele institutsioonidele. EL-i seadusandluse mõjude analüüs toimub peaaegu sajaprotsendiliselt riigiasutustes. Vajadusel saadakse analüütilist abi pigem teiste liikmesriikide kui omamaistelt uurimisasutustelt.

Märkused Tabel 1 juurde:

1. Suurte ressurssidega liikmesriikide puhul on esindatus EL-i juures viidud praktiliselt ideaalseni. Seetõttu ei ole nende riikide puhul määravaks enam mitte esindatuse formaat, vaid **häälte arv** EL MN-is ja saadikute arv Euroopa Parlamendis (viimast näitajat ei saa muidugi alati üks-üheselt siduda liikmesriigi huvide esindamisega).
2. Keskmiste ressurssidega liikmesriikide puhul tundub liikmelisuse **traditsioon** omavat keskset tähtsust. Mida pikem traditsioon, seda detsentraliseeritum suhtlemine EL-i institutsioonidega. Nende riikide puhul ei ole riigiaparaat sedavõrd mahukas, et vajaks tingimata ranget tsentraliseeritud EL-i koordinatsiooni. Ministeeriumid ja riigiasutused aja jooksul EL-iga suhtlemisel sedavõrd iseseisvaiks, et ei vaja pidevalt ‚meta-keskusest' tulevaid juhiseid.
3. Väikeste ressurssidega liikmesriikide puhul toimub **keskendumine MN-ile**. Juurdepääs otsustusprotsessile teistes EL-i institutsioonides on kas piiratud või praktiliselt olematu. Uurimuse intervjuudest jäi selgelt kõlama, et töö MN-is on keskne, suurema koostöö vajadust Komisjoniga tunnetatakse, kuid ülejäänud institutsioonide tähtsust peetakse väheseks.

Eesti esindatust Euroopa Liidu, sealhulgas Ministrite Nõukogu töörühmades, kirjeldab seega kõige täpsemalt väheste ressurssidega liikmesriigi kategooria.
Eesti EL-i koordinatsioon on tsentraliseeritud läbi Riigikantselei Euroopa Liidu Sekretariaadi, kusjuures Eesti esindamine Brüsselis on reformimisel. Kui seni koordineeris Eesti alalise esinduse tegevust üksnes välisministeerium, siis tulevikus hakkab COREPER I valdkondi koordineerima Riigikantselei ja välisministeeriumi koordineerida jäävad COREPER II valdkonnad.
Ministrite Nõukogu on jätkuvalt peamine institutsioon läbi mille Eesti mõjutab Euroopa Liidu otsustusprotsessi. Võime mõjutada seadusandlikku protsessi selle algfaasis, st. Euroopa Komisjonis, on veel väga nõrk ning ei näi eksisteerivat ka mingit konkreetset visiooni sellest, kuidas koostööd Komisjoniga võiks tihedamaks ja efektiivsemaks muuta.
Eesti on olnud Euroopa Liidu liige vaid viis aastat. See on veel liiga lühike aeg tõsiseltvõetavate EL-i traditsioonide kujundamiseks. Seetõttu on Eesti EL-i esindatuses ikka veel tajutav liitumis-eelse perioodi mõjusid. Nendest olulisimana tooks käesolev uurimus välja Eesti riiklike institutsioonide jätkuva mõttelise jagatuse nö. ‚kodumaisteks' ja ‚euroinstitutsioonideks'. Ministeeriumid ja ametkonnad panevad väga suuri lootusi Riigikantseleile, välisministeeriumile ja Eesti alalisele esindusele EL-i juures delegeerides neile põhilise suhtlemise EL-i institutsioonidega. Erandiks on ehk põllumajandus-ministeerium.[3] Jaotus ‚Euro-kodumaa' teljel on tuntav ka ministeeriumide siseselt.
Samas on viie aasta jooksul toimunud Eesti EL-i esindamises ka selged arengud. Välja on kujundatud Eesti **seisukohtade edastamise** ja EL-is toimuvast **raporteerimise** mehhanismid. Edasine Eesti EL-i esindatuse tugevdamine peaks seetõttu põhitähelepanu pöörama Eesti **huvide defineerimisele** ja sealtkaudu Eesti **sisulise panuse** suurendamisele EL-i seadusandluses. Teisisõnu, Eesti peaks püüdma liikuda valdavalt formaalse esindatuse tasandilt enam sisulise esindatuse tasandile (Tabel 2):

Tabel 2. Formaalne ja sisuline esindatus Euroopa Liidus

	Formaalne esindatus:	**Sisuline esindatus:**
Domineeriv esindamisvorm:	Töö MN töörühmades: oma riigi esindajana töörühma istungil viibimine, oma riigi seisukohtade tutvustamine, info kogumine, raporteerimine pealinna.	Töö Komisjonis ja MN töörühmades: seadusandluse sisu puudutavate ettepanekute esitamine, oma riigile huvipakkuvate valdkondade järk-järguline laiendamine + formaalne esindatus
Osatähtsus Eesti EL-esindatuses praegu:[4]	Väga kõrge (ca 80%)	Madal (ca 20%)
Eesti EL-esindatuse soovitatav arengusuund lähema viie aasta jooksul:	Alla kahe kolmandiku (ca 60%)	Üle kolmandiku (ca 40%)

[3] Põllumajandusministeeriumi valdkonnas on euroseadusandluse maht suurim, mistõttu alustas see ministeerium juba liitumiskõneluste algfaasis ettevalmistusi Eesti esindamiseks EL põllumajanduspoliitika otsustusprotsessis. Põllumajandusministeeriumil on ministri käskkirjaga paika pandud täpsed reeglid ministeeriumi ametnike osalemise kohta EL otsustusprotsessis (põllumajandusministri käskkiri nr. 116 ‚Euroopa Liidu otsustusprotsessis osalemise protseduurid' 31.05.2005). Lisaks näitasid uurimuse raames läbiviidud intervjuud nii Eesti seisukohtade head defineeritust põllumajandusvaldkonnas kui ka hästitoimivat koordinatsiooni Tallinnas ja Brüsselis töötavate ametnike vahel.
[4] Uuringu raames läbiviidud intervjuudele tuginev ligikaudne hinnang.

Allpool on võrreldud Eestit ja Lätit eesmärgiga tuua välja kahe ressurssidelt sarnase liikmesriigi EL-i esindatuse, sh. EL-i koordinatsiooni, sarnased ja erinevad jooned (Tabel 3).

Tabel 3. Eesti ja Läti Euroopa Liidu esindatuse võrdlus [5]

	Eesti	**Läti**
Koordineeriv siseriiklik institutsioon:	Riigikantselei	Välisministeerium
Koordineeriv institutsioon Brüsselis	Suund välisministeeriumi ja Riigikantselei jagatud koordinatsiooni suunas	Välisministeerium
Peaministri roll EL-i otsustusprotsessis ja siseriiklikus EL-i koordinatsioonis	Eelkõige suhtleja Ülemkogudel, vajadusel vahendaja ministeeriumide-vahelisi vaidlusi tekitavates küsimustes	Suhtleja Ülemkogudel + ministeeriumide siseriiklik survestaja kui VM-i koordinatsioon pole olnud piisav
Vajadus ministeeriumide EL-i tegevust kontrollida	Vajadus on selgelt olemas, kuna ministeeriumid on veel liiga nõrgad, et tulla EL-i temaatikaga iseseisvalt toime.	Vajadus on olemas, kuna on olnud märkimisväärselt juhuseid, kus pealinna juhised esindajatele Brüsselis on viibinud või hilinenud
Ministeeriumide toetumine kesksetele ‚euroesindajatele' (Riigikantselei, VM, Brüsseli esindus jne.)	Jah	Jah
‚Euroopa asi on välisasi'	Jah. Administratsiooni soov valida välja üksikud EL-i teemad, millele Eesti kontsentreerub. Intervjuust: „Brüsselis tunneme suurt panustamist Tallinna-poolelt ainult üksikutes küsimustes"	Jah. Intervjuust: „EL-i asjadel puudub poliitikute jaoks prioriteetsus. Ministeeriumi panus EL-asjadesse oleneb otseselt ministri huvist ja aktiivsusest"
Kas on mõeldud, kuidas tihendada koostööd Komisjoniga?	Otseseid plaane ei ole	Ettepanekud on jäänud rahastamise taha
Koalitsioonide, sh. blokeeriva vähemuse koalitsioonide, algatamine MN-is	Intervjuust: „Oleme väikeste liikmesriikide hulgas koalitsioonide loomisel keskmisest aktiivsemad"	Intervjuust: „Koalitsioonide loomine on ikkagi väga raske"

See, mille suunas Eesti sisuline EL-i esindatus võiks ideaalis liikuda, oleks kirjeldatav terminiga *normatiivne panustamine* (norm advocacy). See on normide, reeglite, põhimõtete ja väärtuste sisseviimine EL-i seadusandlusesse. Annika Björkdahl väidab oma uurimuses, et näiteks Rootsi on olnud selleks suuteline (Björkdahl 2008). Ta toob välja viis normatiivse panustamise strateegiat:

[5] Tabeli andmed tuginevad Brüsselis Eesti ja Läti alaliste EL-i esinduste kõrgemate ametnikega läbiviidud intervjuudele.

- *Probleemi defineerimine ja raamistiku loomine* selleks, et kujuneks välja selgepiiriline normatiivne märk, mille taha liikmesriigi poliitiline panustamine koondada,
- *EL-i päevakava mõjutamine* (agenda setting),
- *EL-i eesistumise edukas kasutamine* oma ettepanekutele toetuse hankimiseks,
- Liikmesriigi *aktiivne diplomaatia* nii teiste liikmesriikide pealinnades kui ka Euroopa Komisjonis ja MN-i Sekretariaadis,
- Normatiivset panustamist toetavate *institutsioonide* loomine (eelkõige panustamist vajavat probleemi tutvustavate ja selle tähtsust rõhutavate *projektide* käivitamine).

Loomulikult võib siinkohal vaielda selle üle kui edukas Rootsi normatiivse panustamise osas tegelikkuses on olnud. Eesti seisukohalt vaadatuna näivad Björkdahli pakutud kriteeriumid esialgu üliambitsioonikatena. Muuhulgas puudub Eestil hetkel veel eesistumise kogemus ning ilmselt ka täpne nägemus sellest, kuidas 2018. aastaks planeeritud eesistumist ette valmistada.[6]
Kuid uurimuse pakutud arengusuund ongi hetkel pigem Max Weberit järgiv ideaaltüüp, mille suunas liikumine aitaks Eestil nihkuda ka keskmise suurusega EL-i liikmesriigi staatuse suunas.
Kui nüüd veel lisaks võrrelda Eesti EL-i esindatust Iirimaaga ja küsida, milliseid samme peaksime astuma selleks, et suurendada oma sisulist panust EL-i seadusandlusesse ning üldse sarnaneda rohkem keskmisi ressursse omavate EL-i liikmesriikidega, siis on muudatuste mahukus selgelt tajutav.
Uurimuse autorid soovitavad Eesti puhul erilise tähelepanu osutamist kahele institutsionaalsele seigale, mille tähtsus Iirimaa puhul on väga keskne:

- **Ministeeriumide iseseisev ja informaalne suhtlemine Komisjoniga**. Eesti ministeeriumid peaksid olema suutelised ise Komisjoni poole pöörduma, sealt informatsiooni hankima. Komisjoni, teiste EL-i institutsioonide ja teiste EL-i liikmesriikide asutustega aktiivselt suhtlevad **(*lobby*-)ametnikud** ei peaks töötama mitte ainult Brüsselis Eesti alalise esinduse juures ja välisministeeriumis, vaid kõikides ministeeriumides Tallinnas ja Tartus.
- **Senisest veelgi suurem COREPER I valdkondade esindatus Eesti saatkondades Pariisis, Berliinis ja Londonis.** On vaja suurendada Eesti kohalolekut EL-i seadusandluse ideede kujundamisel veel enne kui need käivitavad seadusloome protsessi Komisjonis.

[6] Uurimuse käigus tehtud intervjuudes ilmnes Eesti ametnike väga positiivne hinnang Sloveenia eesistumisele 2008.a. Hinnati Sloveenia oskust konflikte vahendada ning kompromisslahendusi pakkuda. Kõlas ka seisukoht, et tänu edukale eesistumisele on Sloveenial õnnestunud irduda nö. ‚uutest' EL-i liikmesriikidest ja liituda prestiižema ‚vanade' liikmesriikide kogumiga.

3. Kas Eestil on liiga vähe Euroopa Liiduga tegelevaid ametnikke?

Riigikantselei koduleheküljel toodud nimekirjas EL MN töörühmadest ja nendes Eesti esindamise eest vastutatavatest ametnikest on märgitud 289 töörühma. Eesti esindaja on määratud peaaegu igasse neist. Esindaja puudub vaid kuues töörühmas, mis on oma olemuselt kas *ad hoc*, käib koos harva või on mõnes valdkonnas, millises Eesti huvid praktiliselt puuduvad. Seda, et Eesti on pea kõikides töörühmades vähemalt formaalselt esindatud, kinnitavad ka intervjuud.

Kuid, peaaegu kõikides ministeeriumides tehtud intervjuudes rõhutati, et Euroopa Liiduga suhtlevate ja Eestit esindavate ametnike arvu ei peeta piisavaks. Üle 30% elektroonilisele küsitlusele vastanud ametnikest osaleb MN töörühmade koosolekutel peaaegu korra kuus, kusjuures sageli osutatakse väga piiratud ajale, mida on võimalik kasutada Eesti positsioonide ettevalmistamiseks. Inimeste puudus sunnib ametnikele peale suure töökoormuse, kuivõrd reeglina tuleb töötada mitme MN töörühmaga ja katta tihti mitut valdkonda.[7]

Inimeste puudus tingib reeglina selle, et ministeeriumid valivad kas Brüsseli-keskse (Eesti alalise EL-i esinduse atašeed) või Tallinna-keskse esindamise vahel. Praktikas tähendab see sageli seda, et Brüsselisse on koondunud informatsiooni kogujad-raportöörid ning Tallinnas paiknevad erialaeksperdid. Vaid välisministeeriumi puhul kasutatakse teiste ministeeriumidega võrreldes rohkem Brüsseli atašeede ja Tallinna ekspertide kombineeritud esindamist.

Selles osas, kas Eesti esindamine EL-is peaks toimuma eeskätt Brüsselist või Tallinnast, valitseb ministeeriumides seinast-seina arvamusi. On ministeeriume (rahandusministeerium, välisministeerium), kes rõhutavad Brüsselis kohaloleku tähtsus. Enamus ministeeriume on siiski seisukohal, et Eesti esindajad peavad tulema eelkõige Tallinnast, kuna siis on nad oma valdkonna nüanssidega kõige paremini kursis ja tunnetavad Eesti-sisest poliitikaprotsessi.

Kaadrivoolavust ei peeta üldiselt Eesti EL-i esindamisel valdavaks probleemiks. Enamus Eestit esindavaid ametnikke on oma ministeeriumis töötanud rohkem kui kaks aastat.[8] Suurt kaadrivoolavust mainisid suulistes intervjuudes tõsise probleemina vaid keskkonnaministeeriumi ja sotsiaalministeeriumi esindajad. Lisaks märkisid nad, et nende valdkondade eksperte on Eestist üldse raske leida.

Ministeeriumides tehtud intervjuud kinnitasid, et rahaliste ressursside taha Eesti esindamine EL MN töörühmades ei jää. See raha, et saata inimene töörühma kohtumisele, on ministeeriumide eelarves olemas. Küll aga jääb enamus lähetusi lühiajalisteks, paaripäevasteks.

Brüsselis, Eesti alalises EL-i esinduses, tehtud intervjuudest ilmneb vähem dramaatilisem suhtumine inimressursi vähesusse. Kuigi intervjuudes rõhutatakse suurt töökoormust (atašeel võib olla korraga töös 8-10 euroseadusandluse eelnõud), ollakse siiski küllaltki rahul alalise esinduse töötajate arvu kasvuga viimastel aastatel.

Mis on Tallinna ja Brüsseli ametnike/atašeede erineva suhtumise põhjuseks? Allpool mõned seisukohad, mis intervjuude põhjal ilmnesid:

- Ministeeriumides intervjueeritute sõnul on EL-i seadusandlusega tegelemine **ainult üks osa nende tööülesannetest**. Oma valdkonna igapäevaste praktiliste küsimuste lahendamine, seadusandluse rakendamisel esilekerkivate probleemidega toimetulemine, samuti Eesti

[7] Lisa 1. Küsimused 2, 3, 10, 19 ja 20.
[8] Lisa 1. Küsimused 23, 24 ja 27.

siseriiklikud poliitilised erimeelsused nõuavad väga palju ametnike tähelepanu ja energiat. Seetõttu ei pruugi EL-i temaatika olla alati prioriteetne. Brüsseli esinduses, seevastu, on võimalik keskenduda ainult EL-i temaatikale.
- Brüsselis töötavad inimesed on EL-i institutsioonide ja otsustusprotsessidega rohkem harjunud kui ministeeriumides töötavad eksperdid. Nende lähenemine Euroopa Liidule on **professionaalsem ja elitaarsem**. Samas tunnetavad nad vähem Eesti olude ja huvigruppide survet. Teistelt liikmesriikidelt ja EL-i institutsioonidelt tulenev surve Eesti esindajaile Brüsselis on oma loomult samuti elitaarne, läbirääkimiste ja kompromissialdis. Ministeeriumide ametnikud tunnetavad Eesti poliitikute valijate ja siseriiklike huvigruppide suhteliselt kompromissitut, samas EL-i asjades ebaprofessionaalset survet. Ministeeriumide intervjuude võrdluses ilmneb, et välisministeeriumi diplomaadid on EL-i bürokraatia negatiivsete külgede (otsusteks vajalike taustmaterjalide saabumine viimasel minutil, otsuste venimine, arvestamine paljude riikide huvidega ja nende hulgas kompromisside otsimine, Lõuna-Euroopa kultuuride paindlik suhtumine kella- ja tähtaegadesse jne) osas palju tolerantsemad, peavad neid loomulikumaks, kui teiste ministeeriumide esindajad. See viitab sellele, et teiste ministeeriumide prioriteet on valdavalt Eesti-sisene poliitika ning välisministeeriumi laialdane EL-i kogemus teistesse ministeeriumidesse automaatselt ei jõua.
- Üldistatult võib öelda, et ministeeriumide ametnikud kannatavad klassikalise, juba 1990-aastate alguses Andrew Moravcsiku kirjeldatud, **‚kahe tasandi mängu'** (*two-level-games*) sündroomi all (Moravcsik 1993). Nad peavad kaitsma EL-i seisukohti Eesti-siseselt ning samas peavad nad kaitsma Eesti huvigruppide seisukohti EL-i institutsioonide ja teiste liikmesriikide ees.
Samas on Brüsselis töötavad atašeed väga avatud ‚**brüsseliseerumise**' sündroomile (Fouilleux, Maillard, Smith 2007). Nii nagu pikka aega välislähetuses olevad diplomaadid hakkavad sageli samastuma riigiga, kuhu nad on lähetatud, nii on ka EL-i juurde lähetatud esindajatel tendents hakata enam aktsepteerima Komisjoni ja MN Sekretariaadi, kui oma enda riigi seisukohti.

Eelpooltoodu põhjal teevad uuringu autorid kaks ettepaneku:
- Kui EL-i valdkonnas töötavate ametnike arvu suurendamine on võimalik, siis tuleks silmas pidada eelkõige **EL-i valdkonnas nõrgemate ministeeriumide** vajadusi. Tuleks tugevdada just neid ministeeriume, kelle eurosuhtlemise-alased inimressursid ei vasta nende valdkonna euroseadusandluse mahule (eelkõige keskkonnaministeerium, majandus- ja kommunikatsiooniministeerium, siseministeerium ja sotsiaalministeerium),
- Arvestades augustis 2008 toimunud Vene-Gruusia konflikti ja sellest alguse saanud radikaalseid muudatusi rahvusvaheliste suhete süsteemis, peab Eesti oluliselt **suurendama COREPER II valdkondade ehk kõrgpoliitikaga, sh. CFSP ja ESDP-ga, tegelevate diplomaatide hulka** Eesti alalises esinduses Euroopa Liidu juures.

Lisaks peab uurimus vajalikuks ära märkida küllaltki valulikku suhtumist kaadrivoolavusse Brüsselis. **Parimate Eesti EL-i asjatundjate lahkumist esindusest ja mujalt riigiteenistusest EL-i institutsioonidesse käsitletakse pigem negatiivse kui positiivse nähtusena.** Üsna selgelt jäi intervjuudest kõlama arusaam, et inimesed, kes on asunud tööle EL-i institutsioonidesse, on Eesti riigi jaoks sama hästi kui kadunud.

4.Väikeriigi kuvand ja suhtlemisstiil Euroopa Liidu institutsioonides

Kuigi vormiliselt on Euroopa Liidu institutsionaalne skeem, sh. institutsioonide võimuvolitused, jäänud sellisteks nagu need sätestati 1957.a. Rooma lepingutes ja 1987.a. Ühtses Euroopa Aktis, on viimase kümnekonna aasta jooksul käivitunud protsess, mis viitab EL institutsioonide intensiivistunud konkurentsile mõjuvõimu pärast. 2004.a. toimunud laienemine on selles protsessis oluliseks tähiseks.
Enne 2004.a. oli EL-i otsustusprotsessi raskuspunkt vaieldamatult Komisjonis. M. van Schendeleni 1998.a. kirjutatud raamat komiteede rollist EL-i otsustusprotsessis paneb põhirõhu Komisjonile, eriti selle töörühmadele (Van Schendelen 1998). MN puhul rõhutab van Schendelen peamiselt ministrite tasandit, st. seda tasandit, kus Euroopa Liidus langetatakse formaalseid seadusandlikke otsuseid. MN töörühmi ei pea van Schendelen isegi käsitlust väärivaiks (!) ning peab ka COREPER-i ministritest oluliselt vähemmõjukamaks tasandiks.
Kümme aastat hiljem on suhtumine oluliselt muutunud. Komisjoni tähtsus on analüütikute silmis jäänud samaks, kui enne 2004.a. laienemist, aga MN-i tähtsus näib olevat oluliselt kasvanud. Allpool mõningad kesksed analüütilised seisukohad ajavahemikust 2003-2008:

- Enne 2004.a. oli MN peamiselt institutsioon, kus toimus suurte liikmesriikide erimeelsete seisukohtade vahendamine ning nende põhjal kompromisslahenduste otsimine. 2004.a. on **MN eelkõige institutsioon, kus manifesteerub keskmiste liikmesriikide opositsioon suurte liikmesriikide vastu**. Komisjonil, eesistujal ja MN Sekretariaadil on täita senisest veelgi mahukam vahendaja roll (Hagemann, De Clerck-Sachsse 2007).
- Erinevate MN tasandite osalemine otsustusprotsessis on jätkuvalt väga erinev. **Töörühmades otsustatakse erinevate hinnangute kohaselt 30-50% EL-i seadusandlusest**. **Ministrite tasand on otsustajana jätkuvalt tähtsam COREPER-ist**, kusjuures erinevates valdkondades kõigub seadusandluses kokkuleppimine ministrite tasandil lausa dramaatiliselt. – 10-83% vahemikus (Häge 2008). MN töörühmade tähtsus väljendub eelkõige selles, et nad on (Fouilleux, Maillard, Smith 2007:96): „Euroopa ruum ülimalt sektoriseeritud poliitilist tüüpi nõupidamiste jaoks" („European space for a highly sectorized form of policy deliberation"). Seega, eelkõige ‚nõupidamise', mitte ‚otsustamise' jaoks.
- On olemas **selgelt tajutav tendents tehniliste küsimuste** (näiteks kliimaläbirääkimised) **lahendamiseks poliitilist laadi otsustega**. Teisisõnu, kui väljenduda täpsemas euroterminoloogias, nihutada küsimuste otsustamine COREPER I (ametnikud) alt COREPER II (poliitikud) alla (Schaik, Egenhofer 2003, Häge 2008). Samas puuduvad selged kriteeriumid tehniliste ja poliitiliste küsimuste eristamiseks. Need piirid pannaksegi paika Brüsseli institutsioonides toimuvas mitteformaalses läbikäimises, sotsialiseerumisprotsessis (Fouilleux, Maillard, Smith 2005, Häge 2008). Selles protsessis muutuvad Brüsselisse lähetatud atašeed oma pealinnadest järjest sõltumatumateks.

Eesti jaoks peitub siin keskne sõnum eelkõige selles, et Euroopa Liit asub institutsionaalses mõttes **2004.a. laienemise-järgses üleminekuprotsessis**. Selle protsessi raames on praegu tunnetatav **keskmiste ja väiksemate liikmesriikide soov ja surve suurendada MN tähtsust**, kuivõrd see asub otsustusprotsessi tipus ning seal on võimalik kõige efektiivsemalt ära kasutada olemasolevaid avaliku- ja välisteenistuse ressursse ning täidesaatva võimu koordinatsiooni ja kontrolli. **Samas tasub silmas pidada, et üleminekuperioodi lõpptulemuseks võib olla siiski naasmine rõhutatult Komisjoni-keskse otsustusmudeli juurde**, mis oli valdav enne 2004.a. Seda eriti siis, kui Poolal õnnestub väljuda ‚uue' liikmesriigi staatusest ning võtta sisse täisväärtuslik koht teiste suurte liikmesriikide hulgas.

Nii ei ole Eesti EL-i esindatuse MN-kesksus põhjendatud ning tuleb pingutada Komisjoni-kesksuse saavutamise nimel.

Intervjuud, eriti elektrooniline küsitlus, näitasid, et Eesti esindaja Euroopa Liidu institutsioonides on eelkõige persoon, kes vahendab töörühmas arutatu ‚peamajja' (Tallinnasse). Seejärel on ta sõnumitooja. See, kes edastab töörühmale Eesti seisukoha. Alles viimases järjekorras on Eesti esindaja *lobby*st.[9]
Elektrooniline küsitlus tõi passiivse esindamise elemendid väga selgelt esile. Ligi 70% vastanuist pidas tähtsaimaks suhtlusvormiks EL-i asju ajades suhtlemist elektronposti vahendusel. Samas kaebas ligi 40% vastanuist näost-näkku kohtumiste vähesuse üle. Suuliste intervjuude käigus rõhutati verbaalse suhtlemise tähtsust EL-i otsustusprotsessis, nii töörühmade kohtumistel kui mitteametlikel kokkusaamistel.[10]
Pole muutunud valdavaks see, et euroseadusandluse mõjuanalüüsis ja sellest tulenevas Eesti-poolsete seisukohtade kujundamises võetaks alati arvesse otsuse mõju Euroopa Liidule kui tervikule. Eesti-sisene mõju, eriti seadusakti mõju asjakohasele sektorile Eestis on primaarne. Üle 40% elektroonilisele küsitlusele vastanutest väitis siiski, et nad ‚sageli' võtavad arvesse ka otsuse üle-Euroopalist mõju.[11]
Just Brüsselis toimunud intervjuude käigus püüdis uurimisgrupp selgitada välja sellise olukorra ja käitumise loogikat. Tulemused näitavad, et kirjeldatud käitumisstiil ei ole juhuslik ega ei saa seda sajaprotsendiliselt seletada eestlaste põhjamaise natuuriga. Järgmised intervjuudes toodud seisukohad väärivad uurimuse autorite arvates väljatoomist:

- *Küsimus suure ja väikese EL-i liikmesriigi kuvandist, ideaalsest käitumismudelist EL-i otsustusprotsessis*. Intervjuudes eitati kindlate kuvandite olemasolu, küll aga rõhutati, et **väikestelt liikmesriikidelt, sh. Eestilt, oodatakse aktiivsust nendes küsimustes, kus väikeriik suudab veenvalt tõestada oma rahvuslike huvide olemasolu**. Tsiteeringud intervjuudest:

„Ei räägita, kui eesistujaga ollakse nõus, see oleks ajaraiskamine. /…/ On vaja olla kindel, kus on meie huvid.",

„On olemas kirjutamata reegel: kui ei ole oma huvi, siis toetab väikeriik Komisjoni",

„Eesti ei paista silma, ei millegi halva ega suurema nähtavusega".

- *Miks on Eesti silmapaistvalt Komisjoni-meelne, kuigi on teinud EL-esindatuses rõhuasetuse MN-ile?* Uuringu autorite järeldus siinkohal oleks, et Eesti aktiivsus Euroopa Liidus kasvab sedavõrd, kuivõrd meie ühiskonnal tekib huvisid valdkondades, mida euroseadusandlus puudutab.
Nii jääbki üles küsimus, milleks ikkagi on Eesti euroseadusandluse osas väga sageli nõus Komisjoni algatusega? Teisisõnu, miks ei ole Eestil suurema osa euroseadusandluse puhul oma rahvuslikku huvi?

Võib-olla:
- on Eesti ühiskond veel ülejäänud Euroopaga võrreldes liiga primitiivne?
- puudutab euroseadusandlus ülimalt vähe tegeliku elu probleeme?
- panustatakse kääridele euroseadusandluse kirjasõna ja selle tegeliku rakendamise vahel?

[9] Lisa 1. küsimused 15 ja 16.
[10] Lisa 1. Küsimused 4, 5, 6 ja 7.
[11] Lisa 1. Küsimused 8 ja 9.

- on põhjus milleski muus?

- *Näiteks toetumises teiste liikmesriikide poolt tehtavale mõjuanalüüsile?* Käesoleva uuringu elektroonilise küsitluse tulemus, mille kohaselt Eesti euroesindajad suhtlevad peamiselt Soome ja Läti kolleegidega, saab selles valguses väga ratsionaalse seletuse.[12] Enamiku seadusandluse osas usaldatakse Eestis Soome poolt tehtud mõjuanalüüsi, samuti soomlaste pingutusi seadusandluse mõjutamisel otsustusprotsessi varajastes faasides.
Läti seisukohti kasutatakse võrdlusena Eesti omadele saamaks kinnitust, et kaks väga identsete probleemide ja jõuvarudega liikmesriiki saavad samadest probleemidest sarnaselt aru.
Taoline lähenemisstiil peidab endas ohtu muutuda **liiga usaldavaks Soome, või mõne teise liikmesriigi, ekspertiisi suhtes**, mis võib kaasa tuua tähelepanu hajumist ja **Eesti kaitsmistväärivate huvide märkamist liiga hilises EL-i otsustusprotsessi faasis** (millises Ministrite Nõukogu töörühm kindlasti on).

Eelpooltoodust lähtuvalt ei pea uuringu autorid vajalikuks muuta Eesti esindajate suhtlus- ja esinemisstiili EL-i Ministrite Nõukogus praegusega võrreldes oluliselt verbaalsemaks või emotsionaalsemaks.
Kuid rõhutame veelkord vajadust:
- Eesti palju **suurema aktiivsuse järele EL-i otsustusprotsessi varajastes faasides,**
- **euroseadusandluse mõjuanalüüsiks vajaliku analüütilise baasi tugevdamise** järele.

[12] Lisa 1. Küsimus 18.

5. *Lobby*-töö ja kontaktid Euroopa Komisjoniga

Alustuseks kaks tsitaati intervjuudest:
„Lisasime uue liigi – ida-kitseherne – sertifitseeritavate liikide loetellu. Edu tagas lõputu kirjade saatmine, Komisjonile meeldetuletamine, sõnavõtud."

„/Edukas oli/ Eestile lisafinantsvahendite väljakauplemine põllumajanduse struktuuriuuringu läbiviimiseks Komisjonilt. Isiklik näost-näkku suhtlemine Komisjoni esindajatega."

Üle 40% elektroonilisele küsitlusele vastanuist kinnitas, et nad praktiliselt ei teegi *lobby*-tööd nende liikmesriikide hulgas, kelle seisukoht erineb põhimõtteliselt Eesti omast. Samas kinnitas ligi 40%, et on teinud *lobby*-tööd Eestiga sarnaselt mõtlevate riikide hulgas.[13]
Eesti ei ole oluline euro-*lobby* sihtriik. Üle 60% küsitletud Eesti esindajatest märkis, et nad ei ole mitte kunagi tundnud euro-*lobby* gruppide survet.[14] Osaliselt on taoline tulemus kindlasti seletatav ka asjaoluga, et enamus Eesti esindajatest tuleb Tallinnast, viibib Brüsselis paaripäevastel lähetustel ja ei puutu seega euro-*lobby* organisatsioonidega üldse kokku. Tallinnasse ei ole aga need organisatsioonid veel jõudnud. Lisaks fokusseerub euro-*lobby* enamuses Komisjonile ja Parlamendile. Ministrite Nõukogu, kuhu on peamiselt kontsentreerunud Eesti esindajate tegevus, on oma olemuselt kinnisem institutsioon, mistõttu ka euro-*lobbyle* suletum.

Intervjueeritute enamus oli seisukohal, et tähtsaim tasand Eesti huvide kaitsmisel Euroopa Liidus on Euroopa Komisjon, kuid ligipääsu Komisjonile hinnati raskendatuks. Vajadust juba seadusandluse algfaasis (st. Komisjonis) Eesti huve teadvustada mainis ära üle 50% elektrooniliselt küsitletuist ning enamus suuliselt küsitletuist.[15] Välisministeeriumi puhul ei tundu puudus Komisjoni-kontaktide järgi olevat nii suur kui teistel ministeeriumidel. Ainsa ministeeriumina viitas välisministeerium Eesti huvide kaitsmisel ka Ülemkogu tähtsusele. Justiitsministeerium märkis ära Euroopa Parlamendi tähtsuse kasvu.
Teatavasti ei saa Komisjonis Eesti olla esindatud kui riik, ega ei saa keegi Komisjonis otseselt edendada Eesti huvisid. Komisjoni ametnikud peavad olema erapooletud, liikmesriikidest sõltumatud ja valitud üldise konkursi alusel.
Vastusena, kuidas sellises olukorras paremini viia Eesti huve Komisjonini, mainis enamus ministeeriumides intervjueerituist vajadust suurema hulga eestlastest Komisjoni ametnike järele. Seega, eestlasest ametnik Komisjonis on Eesti jaoks väga vajalik ja väärtuslik lisakanal Euroopa Liidu seadusandluse mõjutamisel. Põllumajandusministeeriumi arvates tuleks suurendada koostööd Komisjoni lauaametnikega.
On tähelepanuväärne, et Euroopa Komisjoni *college*'i olulisust Eesti seisukohtade edendamisel EL-i seadusandluses märkis ära vaid ca 4-5% elektrooniliselt küsitletuist, samas kui COREPERile omistas suurt tähtsust ligi 40% küsitletuist. Taoline tulemus on mõistetav, kuna COREPER-is on Eestil, kui väikeriigil, suuremad võimalused oma huvide esindamiseks kui ministrite tasandil.[16]
Näib, et ajakirjanduses tihti lausa müstiliselt mõjuvõimsaks isikuks peetav Euroopa Komisjoni volinik, on tegelikust seadusandlikus protsessis siiski suhteliselt piiratud mõjuvõimuga.

[13] Lisa 1. Küsimus 16.
[14] Lisa 1. Küsimus 11.
[15] Lisa 1. Küsimus 14.
[16] Lisa 1. Küsimus 14.

6. Eesti edulood ja ebaõnnestumised

Uurimisgrupi liikmete seisukoht on, et Eesti seisukohtade edukus või ebaedu EL-i otsustusprotsessis sõltub otseselt sellest, kuivõrd edukalt ja aktiivselt suudame panustada otsustusprotsessi **kõige varasematesse faasidesse (nn. 'ennetava hoiatamise faas')**. Nendeks on:
- seadusandluse ideede kujunemine liikmesriikide pealinnades (eriti Pariis, Berliin ja London) ja Euroopa Komisjonis,
- seadusandluse algatuse formuleerimine Euroopa Komisjonis kuni algatuse menetlusse andmiseni Komisjoni poolt.
Järgnevad EL-i otsustusprotsessi faasid (MN töögrupid, Europarlament ja COREPER, rääkimata juba ministrite tasandist ja Ülemkogust) võivad aeglase probleemitõstatamise korral olla juba liiga hilised selleks, et meile vajalikke seisukohti EL-i seadusandlusesse viia.
Ebaõnnestumisteni võib viia ka see **kui kasutame liiga usalduslikult teiste liikmesriikide, ennetavat hoiatamist** (*early warning*)[17]. Kuigi teiste liikmesriikide analüütiline võimekus võib olla Eesti omast suurem, peame ikkagi silmas pidama, et neil võivad olla ka Eestist erinevad huvid. Seetõttu ei pruugi nende pakutav ennetav hoiatamine alati anda meile sellist infot, mis täpselt ütleks, kuidas antud EL-i seadusandlus Eesti huvidele vastab. Siinkohal kaks tsitaati intervjuudest illustreerimaks olukorda, kus teised liikmesriigid paljuski pakuvad Eestile ‚ennetavat hoiatamist':

„Töögrupis kuuleb palju olulist. Kui me ise ei oska midagi näha, on mõnel teisel riigil probleem, ja sealt saab Eesti ideid, kus kaasa rääkima hakata",

„Tehnilistes küsimustes peame usaldama teiste riikide ekspertiisi".

Positiivseima tulemuse saame loomulikult eelkõige siis, kui Eesti panustab piisavalt oma jõudusid kõikidesse otsustusprotsessi faasidesse.

[17] Käesolevas uurimuses on ennetava hoiatamise all mõeldud andmete kogumist ja analüüsi, mis aitavad välja selgitada EL-i seadusandluseks kujunevate ideede ja nende sõnastuste mõju liikmesriigile veel enne seda, kui neist on saanud EL-i seadusandluse algatused.

Tabel 4. Eesti edulood ja ebaõnnestumised euroseadusandluses (suuliste intervjuude ja elektroonilise küsitluse põhjal).[18]

Ministeerium	**Kaitsmisel olev strateegiline seisukoht**	**Edulugu**	**Ebaõnnestumine**[19]
Haridus- ja Teadusministeerium		Haridusalase statistika täpsustamine.	Euroopa noortepakt – Euroopa Komisjonile jäi noortepoliitikas küllaltki domineeriv normeloov ja regulatiivne roll.
Justiitsministeerium		Rassismi ja ksenofoobia vastu võitlemise raamotsus – lubadus pöörata edaspidi tähelepanu ka klassivaenust tekitatud vägivallale (kommunism)	Lepinguväliste suhete õiguse kohaldamise direktiiv (Rooma II) – Direktiivi ei läinud sisse Eesti seisukoht, et töövõitluse (näit. streigi) korral tuleb kahjude hüvitamisel rakendada selle riigi õigust, kus kahjud tekkisid (Eesti firma kannab Poolas kahju streigi läbi, kahjud tekivad Eestis).
Keskkonnaministeerium	EL-i kliima- ja energeetikapakett – elektritootmisega seotud keskkonnanõuete karmistamine, põlevkivienergia keskkonnakaitselised aspektid.		
Kultuuriministeerium		Audiovisuaalmeedia teenuste direktiiv – ühest riigist teis(t)ele suunatud telekanalite jurisdisktsiooni mehhanismi uuendamine ja täiendamine uute telemeedia liikidega	
Majandus- ja kommunikatsiooni-ministeerium	EL-i kliima- ja energiapakett – elektrituru avamine 2013.aastaks, elektritootmise ja jaotusvõrkude haldamise eraldamine.		
Põllumajandusministeerium		Veinituru reform – Eesti suutis saavutada sellise veini definitsiooni, mis lubab ‚veini' nime all toota ka	Vodkadirektiiv – Direktiivi ei viidud sisse Eestile soodsat vodka definitsiooni

[18] Elektroonilise küsitluse puhul (Lisa 1. Küsimused 21 ja 22) oli tegemist nn lahtise küsimusega, st metodoloogiliselt pidi respondent ise kirjutama lahtrisse „eduloo" ja „ebaõnnestumise". Mitte kõik respondendid ei osanud või ei pidanud vajalikuks edulugusid või ebaõnnestumisi ära märkida. Tabelisse 4 ei pandud ka neid elektroonilise küsitluse vastuseid, mille puhul polnud võimalik selgitada milles täpselt Eesti positsiooni kaitsmise edu või ebaedu väljendus.

[19] Ebaõnnestumise all on uurimuses mõeldud olukorda, kus Eesti positsiooni ei õnnestunud kas üldse või piisavalt EL-i seadusandlusesse sisse viia. Ebaõnnestumise põhjuseid võis olla mitmeid: Eesti positsioonide esitlemine liiga hilises seadusandluse faasis, nõrk *lobby*-töö positsioonide kaitsmisel, aga ka see, et Eesti positsioon EL-is jäi selgelt vähemusse ja ei saanud teistelt liikmesriikidelt piisavalt toetust. Seega, ***lobby*-töö ei ole kõikvõimas**. Ka väga hea, hästi ettevalmistatud ja aktiivselt ellu viidud *lobby* puhul võivad liikmesriigi positsioonid seadusandlusest välja jääda, kui teised liikmesriigid neid põhimõtteliselt ei toeta.

		alkoholisisaldusega marjajooke. Piimakvoot	
Rahandusministeerium	Ettevõtte tulumaksule ja maksumäärade ühtlustamisele vastuseis. Euroopa Naabruspoliitika instrumendi loomine.		Statistikavaldkond. Maastrichti inflatsioonikriteeriumi tõlgenduse muutmine – inflatsioonikriteeriumi ei ole muudetud sobivamaks Eesti inflatsioonimäärale. Aktsiisiga maksustatavate kaupade toomine füüsiliste isikute poolt üle piiri (probleemid Eesti-Vene piiril) – enamus liikmesriike pole mõistnud Eesti probleemi ja seda küsimust pole EL-i seadusandlusega reguleeritud.
Siseministeerium	Venemaaga on sõlmimata illegaalide tagasivõtulepingu rakendusprotokollid	Viisavabadus USAga – vt. välisministeeriumi vastus.	
Sotsiaalministeerium	Eesti ei poolda sotsiaalvaldkonna ja tervisekaitsesüsteemide ühtlustamist EL-is. Samuti ei pooldata ühtse miinimumpalga määra või valemi kehtestamist.	Sotsiaalkindlustuse koordinatsioonireeglid – sotsiaalkindlustuse koordineerimine ja sotsiaaltoetuste määratlemine on jäetud liikmesriikide pädevusse, pole toimunud nende ühtlustamist üle kogu EL-i	
Välisministeerium		Viisavabadus USAga – EL nõustus asuma USAga läbirääkimistele ühtsete viisareeglite kehtestamiseks. EL ei ole peatanud Türgiga liitumiskõnelusi hoolimata jätkuvatest pingetest kurdidega, sh. Türgi rünnakutest Põhja-Iraagi kurdide vastu.	

7. Uurimuse kokkuvõte

Tehes Riigikogule pakkumist antud uurimuse läbiviimiseks, püstitas uurimisgrupp kaks lähtehüpoteesi:

- Eesti esindatus EL MN töörühmades on mõjutatud riigi inim- ja rahaliste ressursside vähesusest, samuti eesti EL liikmeks oleku lühiajalisusest,
- Eesti huvide esindatus EL MN töörühmades ei ole saavutanud praeguseks veel seda efektiivsuse taset, mis on olemas EL-i vanematel ning suuremaid ressursse omavatel liikmesriikidel.

Uurimus kinnitas lähtehüpoteese ning osutas, et asudes oma EL-i liikmelisuse algfaasis, suudab Eesti vaid fragmentaarselt panustada EL-i otsustusprotsessi. Uurimisgrupp jõudis tõdemusele, et kuigi Euroopa Liidus on olemas teatud väikese liikmesriigi kuvandid ning ka traditsiooniline Eesti riigivalitsemise tarkus toetaks ressursside koondamist üksnes Eesti jaoks kõige prioriteetsemaile küsimustele, ei pruugi sellistest kuvanditest ja arusaamadest kinnipidamine tagada Eestile edu.
Sest kõikidelt Euroopa Liidu liikmesriikidelt oodatakse panustamist kõikidesse EL-i probleemidesse ning see nõuab Eestilt suurriigiga sarnanevat panustamist kõikides EL-i poliitikavaldkondades.

Kokkuvõtteks soovitavad uuringu autorid Riigikogu Euroopa Liidu Asjade Komisjonile:

- Pöörata Eesti poliitiliste otsustajate tähelepanu selle, et **tugevneks Eesti institutsionaalne panus EL-i otsustusprotsessi varastesse faasidesse**, sh.
  * Viia läbi uurimus Eesti sidemete tihendamise võimalustest Euroopa Komisjoniga, samuti analüüsida Eesti esindatuse efektiivsust MN-i kõrgematel tasanditel (COREPER-is ja ministrite tasandil),
  * Kaaluda võimalusi, kuidas suurendada ministeeriumide igapäevaseid otsekontakte Euroopa Komisjoni ja teiste EL-i liikmesriikidega (ministeeriumide *lobby*-ametnikud),
  * Arutada välisministeeriumiga võimalusi tugevdada EL-i liikmesriikide pealinnades (eriti Pariisis, Berliinis ja Londonis) asuvate Eesti saatkondade kasutegurit Eesti osalemisel EL-i otsustusprotsessis. Oluline on seniselt tõhusamalt kaasata saatkondi EL-i seadusandluse eelneva hoiatamise süsteemi,
  *Osutada vajadusele tugevdada Eesti ‚kõrgpoliitilist' esindatust Euroopa Liidu juures.

- Pöörata jätkuvalt tähelepanu Eesti analüütilise võimekuse tõstmisele EL-i seadusandluse mõjuanalüüside teostamisel, sh. kaaludes võimalusi **süvendada selles valdkonnas ministeeriumide ja teiste riigiasutuste koostööd ülikoolide, uurimisasutuste ja mõttekodadega**. Muuhulgas võiks sellele kaasa aidata Eesti valmistumine **2018.a. EL-i eesistumiseks**.

Intervjueeritute nimekiri

Gert Antsu, Riigikantselei Euroopa Liidu asjade direktor, 08.04.2008, Eesti alalise esindaja asetäitja Euroopa Liidu juures, 08.09.2008.

Eike Eller, Kultuuriministeeriumi välissuhete osakonna juhataja, 28.05.2008.

Henrik Hololei, Euroopa Komisjoni voliniku Siim Kallase kabinetiülem, 09.09.2008.

Ketlin Jaani, Siseministeeriumi EL-i nõunik, 06.05.2008.

Siim Kallas, Euroopa Komisjoni asepresident, volinik, 09.09.2008.

Andres Kratovitš, Keskkonnaministeeriumi rahvusvahelise koostöö osakonna juhataja, 25.04.2008.

Andres Kuningas, Rahandusministeeriumi EL-i ja rahvusvahelise koostöö osakonna juhataja asetäitja, 25.04.2008.

Madis Lepajõe, Haridus- ja Teadusministeeriumi noorte ja välissuhete asekantsler, 14.05.2008.

Juhan Lepassaar, Riigikantselei Euroopa Liidu asjade direktori asetäitja, 08.04.2008.

Bobby McDonagh, Iirimaa alaline esindaja Euroopa Liidu juures, 09.09.2008.

Raul Mälk, Eesti alaline esindaja Euroopa Liidu juures, 08.09.2008.

Olavi Petron, Eesti alalise esinduse EL juures COREPER I põllumajanduse ja kalanduse üksuse juht, 09.09.2008.

Tõnu Pihelgas, Eesti alalise esinduse EL juures COREPER II justiitsküsimuste nõunik, 09.09.2008.

Normunds Popens, Läti alaline esindaja Euroopa Liidu juures, 08.09.2008.

Reesi-Reena Runnel, Eesti alalise esinduse Euroopa Liidu juures COREPER I energeetikaküsimuste nõunik, 08.09.2008.

Peter Saramo, Soome parlamendi suure komisjoni (Euroopa Liidu asjade komisjoni) nõunik, 02.04.2008.

Sirje Sepp, Eesti alalise esinduse Euroopa Liidu juures COREPER I koordineerimise nõunik, 08.09.2008.

Aare Sirendi, Eesti alalise esinduse Euroopa Liidu juures COREPER I keskkonna- ja tuumaküsimuste nõunik, 08.09.2008.

Kaja Tael, Välisministeeriumi asekantsler EL küsimustes, 25.04.2008.

Kristina Uibopuu, Põllumajandusministeeriumi eurokoordinatsioonibüroo juhataja, 22.05.2008.

Triin Uusberg, Sotsiaalministeeriumi eurokoordinatsiooni juht, 20.05.2008.

Kadri Uustal, Eesti alalise esinduse Euroopa Liidu juures COREPER II EL vahendite ja regionaalpoliitika nõunik, 09.09.2008.

Kristi Värk, Justiitsministeeriumi kantsleri nõunik EL-i küsimustes, 15.05.2008.

Kasutatud kirjandus

Björkdahl 2008 = Annika Björkdahl. Norm Advocacy: A Small State Strategy to Influence the EU. / In: Journal of European Policy Studies, 15:1. January 2008. Pp. 135-154.

Fouilleux, Maillard, Smith 2005 = Eve Fouilleux, Jacques Maillard, Andy Smith. Technical or Political? The Working Groups of the EU Council of Ministers. / In: Journal of European Public Policy 12:4. August 2005. Pp. 609-623.

Fouilleux, Maillard, Smith 2007 = Eve Fouilleux, Jacques de Maillard, Andy Smith. Council Working Groups: Spaces for Sectorized European Policy Deliberation. / In: Thomas Christiansen, Torbjörn Larsson. The Role of Committees in the Policy-Process of the European Union. Edward Elgar, 2007. Pp. 96-117.

Hagemann, De Clerck-Sachsse 2007 = Sara Hagemann, Julia De Clerck-Sachsse. Old Rules, New Game: Decision-Making in the Council of Ministers after the 2004 Enlargement. / Centre for European Policy Studies. Special Report. March 2007.

Häge 2008 = Frank M. Häge. Who Decides in the Council of the European Union? / In: Journal of Common Market Studies. 2008. Volume 46. No. 3. Pp. 533-558.

Moravcsik 1993 = Andrew Moravcsik. Preferences and Power in the European Community: A Liberal Intergovernmentalist Approach. / In: Journal of Common Market Studies. 1993. Volume 31. No. 4. Pp. 473-524.

Schaik, Egenhofer 2003 = Louise van Schaik, Christian Egenhofer. Reform of the EU Institutions: Implications for the EU's Performance in Climate Negotiations. / Centre for European Policy Studies. Policy Brief No. 40. September 2003.

Van Schendelen 1998 = M. van Schendelen. EU Committees as Influential Policy Makers. Ashgate, 1998.

EL Ministrite Nõukogu töörühmades osalejate küsitlus

1. Järgnevalt on esitatud mitmed väited, mis iseloomustavad Euroopa Liidu asjade korraldust ministeeriumides. Kuivõrd Te nõustute nendega? MÄRKIGE ÜKS VASTUS IGA VÄITE KOHTA.

	Täiesti nõus	Pigem nõus	Pigem mitte nõus	Üldse mitte nõus	Raske öelda	Rating Average	Response Count
Teil on hea kontakt ministeeriumi Euroopa Liidu asju koordineeriva üksusega	**66.7% (66)**	26.3% (26)	3.0% (3)	4.0% (4)	0.0% (0)	1.44	99
Ministeeriumi EL asju koordineeriv üksus teatab vajadusest seisukoha koostamise kohta alati viivitamatult	**57.6% (57)**	29.3% (29)	8.1% (8)	4.0% (4)	1.0% (1)	1.58	99
EL asju koordineeriva üksuse soovid on arusaadavad	**47.5% (47)**	37.4% (37)	12.1% (12)	3.0% (3)	0.0% (0)	1.71	99
Saate ministeeriumist EL asju koordineerivalt üksuselt alati adekvaatset tagasisidet	39.4% (39)	**46.5% (46)**	10.1% (10)	3.0% (3)	1.0% (1)	1.77	99
Ministeeriumi EL asju koordineeriv üksus sekkub piisavalt seisukohtade kujundamise, kooskõlastamise ja kaitsmiseprotsessi	28.3% (28)	**44.4% (44)**	16.2% (16)	6.1% (6)	5.1% (5)	2.00	99
Tunnete, et Teie EL suunalist tööpanust hinnatakse	32.3% (32)	**37.4% (37)**	14.1% (14)	5.1% (5)	11.1% (11)	1.91	99
Ministeeriumis on EL asjadega seotud pädevused juhtkonna, sisuosakondade ja EL asju koordineeriva üksuse vahel selgelt jaotatud	29.3% (29)	**39.4% (39)**	16.2% (16)	10.1% (10)	5.1% (5)	2.07	99
Te saate vajadusel alati Riigikogust juhiseid (ELAK)	8.3% (8)	26.0% (25)	14.6% (14)	15.6% (15)	**35.4% (34)**	2.58	96

Vajadusel on Riigikogu alati andnud Teie tegevusele mandaadi	19.8% (19)	33.3% (32)	5.2% (5)	6.3% (6)	**35.4% (34)**	1.97	96
						answered question	**99**
						skipped question	**0**

2. Kui kaua aega antakse tavaliselt teatud seisukoha kujundamiseks? MÄRKIGE MÕLEMASSE LAHTRISSE PÄEVADE ARV.

	Response Percent	Response Count
Ministrite nõukogu töögrupi kohtumiseks (päeva)	**98.9%**	90
Coreperi kohtumiseks (päeva)	89.0%	81
	answered question	**91**
	skipped question	**8**

3. Kas antud aeg on tegelikult piisav seisukohtade kujundamiseks?

	Response Percent	Response Count
Reeglina täiesti piisav	16.5%	15
Kuidas kunagi	**73.6%**	67
Reeglina ebapiisav	9.9%	9
	answered question	**91**
	skipped question	**8**

4. Kui tähtsaks Te peate oma töös järgnevaid töövorme, töö tulemuslikkuse seisukohast:
MÄRKIGE ÜKS VASTUS IGAS REAS.

A. EL suunalise töö planeerimisel?

	Väga tähtis	Küllaltki tähtis	Vähetähtis	Üldse mitte tähtis	Raske öelda	Rating Average	Response Count
Näost-näkku suhtlemine	36.4% (32)	**48.9% (43)**	13.6% (12)	1.1% (1)	0.0% (0)	1.80	88
Töökoosolekud	25.8% (23)	**61.8% (55)**	12.4% (11)	0.0% (0)	0.0% (0)	1.87	89
Kontaktid meilitsi	**65.2% (58)**	33.7% (30)	0.0% (0)	1.1% (1)	0.0% (0)	1.37	89
					answered question		**89**
					skipped question		**10**

5. Millest jääb kõige rohkem puudu?

	Response Percent	Response Count
Näost-näkku suhtlemine	34.8%	31
Töökoosolekud	19.1%	17
Kontaktid meilitsi	2.2%	2
Kõik toimib	**37.1%**	33
Muu (palun kirjutage)	6.7%	6
	answered question	**89**
	skipped question	**10**

6. Kui tähtsaks Te peate oma töös järgnevaid töövorme töö tulemuslikkuse seisukohast:
MÄRKIGE ÜKS VASTUS IGAS REAS

B. Seisukohtade kujundamisel

	Väga tahtis	Küllaltki tähtis	Vähetähtis	Üldse mitte tähtis	Raske öelda	Rating Average	Response Count
Näost-näkku suhtlemine	33.7% (30)	**46.1% (41)**	19.1% (17)	1.1% (1)	0.0% (0)	1.88	89
Töökoosolekud	30.7% (27)	**56.8% (50)**	11.4% (10)	1.1% (1)	0.0% (0)	1.83	88
Kontaktid meilitsi	**66.3% (59)**	31.5% (28)	2.2% (2)	0.0% (0)	0.0% (0)	1.36	89
					answered question		**89**
					skipped question		**10**

7. Millest jääb kõige rohkem puudu?

	Response Percent	Response Count
Näost-näkku suhtlemine	25.8%	23
Töökoosolekud	27.0%	24
Kontaktid meilitsi	2.2%	2
Kõik toimib	**37.1%**	33
Muu (palun täpsustage)	7.9%	7
	answered question	**89**
	skipped question	**10**

8. Kui Te alustate seisukohtade kujundamist, siis kas reeglina eksisteerib valitsuses pikaajaline strateegia ning suund, kuidas selleni jõuda? PALUN MÄRKIGE ÜKS VASTUS IGA VÄITE KOHTA.

	Jah	Ei	Response Count
Eksisteerib pikaajaline strateegia	46.6% (41)	**53.4% (47)**	88
Eksisteerib suund, kuidas eesmärgini jõuda	**53.4% (47)**	46.6% (41)	88
		answered question	**88**
		skipped question	**11**

9. Mida ja kui sageli Te võtate mõjuanalüüsis arvesse? MÄRKIGE ÜKS VASTUS IGAS REAS

	Alati	Sageli	Harva	Üldse mitte	Raske öelda	Rating Average	Response Count
Mõjud Eesti strateegilistele eesmärkidele	31.7% (26)	**42.7% (35)**	9.8% (8)	1.2% (1)	14.6% (12)	1.77	82
Mõjud asjakohasele sektorile Eestis	**65.1% (54)**	32.5% (27)	1.2% (1)	0.0% (0)	1.2% (1)	1.35	83
Mõjud Eesti seadusandlusele	**54.2% (45)**	36.1% (30)	7.2% (6)	0.0% (0)	2.4% (2)	1.52	83
Mõju rakendussuutlikkusele	**48.2% (40)**	43.4% (36)	6.0% (5)	0.0% (0)	2.4% (2)	1.57	83
Mõjud eelarvele	**51.8% (43)**	36.1% (30)	8.4% (7)	1.2% (1)	2.4% (2)	1.58	83
Valdkondlikele arengukavadele	23.2% (19)	**39.0% (32)**	24.4% (20)	4.9% (4)	8.5% (7)	2.12	82
Mõju sektorile EL ulatuses	18.1% (15)	**39.8% (33)**	28.9% (24)	6.0% (5)	7.2% (6)	2.25	83
Laiemad sotsiaalmajanduslikud mõjud Eestis	19.3% (16)	**36.1% (30)**	32.5% (27)	3.6% (3)	8.4% (7)	2.22	83
Koalitsioonileping/valitsuse poliitilised eesmärgid	18.1% (15)	**31.3% (26)**	25.3% (21)	10.8% (9)	14.5% (12)	2.34	83

Laiem mõju EL'le	17.1% (14)	**37.8% (31)**	30.5% (25)	8.5% (7)	6.1% (5)	2.32	82
Ministri poliitilised eesmärgid	24.1% (20)	**26.5% (22)**	25.3% (21)	10.8% (9)	13.3% (11)	2.26	83
Mõju teistele sarnases olukorras olevatele EL riikidele	8.5% (7)	**36.6% (30)**	23.2% (19)	18.3% (15)	13.4% (11)	2.59	82
					answered question		**83**
					skipped question		**16**

10. Kui sageli Te osalete töögrupi kohtumistel viimase 12 kuu vältel?

		Response Percent	Response Count
Pole osalenud		7.2%	6
Osalesin 1-2 korda		16.9%	14
Osalesin 3-5 korda		24.1%	20
Osalesin 6-10 korral		20.5%	17
Veelgi sagedamini		**31.3%**	26
	answered question		**83**
	skipped question		**16**

11. Kui sageli, kui üldse, olete Te kogenud eurolobby gruppide survet?

	Response Percent	Response Count
Küllaltki sageli	15.7%	13
Küllaltki sageli	24.1%	20
Üldse mitte	**60.2%**	50
	answered question	**83**
	skipped question	**16**

12. Kas Eesti seisukohtade kujundamisel Teie valdkonnas konsulteeritakse ka Eesti-siseste huvigruppidega?

	Response Percent	Response Count
Reeglina alati	31.3%	26
Kuidas kunagi	**54.2%**	45
Reeglina mitte	14.5%	12
	answered question	**83**
	skipped question	**16**

13. Kas Eesti seisukohtade kujundamisse Teie valdkonnas kaasatakse ka teiste ministeeriumide esindajaid?

	Response Percent	Response Count
Reeglina alati	28.9%	24
Kuidas kunagi	**62.7%**	52
Reeglina mitte	8.4%	7
answered question		**83**
skipped question		**16**

14. Milline on Teie arvates efektiivseim tasand Eesti seisukohtade lisamiseks euroseadusandlusesse? Palun järjestage järgmised institutsioonid tähtuse järgi, valides välja ning järjestades kolm institutsiooni.

Institutsioonid

	Euroopa Komisjoni töörühmad/peadirektoraadid	Euroopa Komisjoni college	EL Ministrite Nõukogu töörühmad	COREPER	EL Ministrite Nõukogu ministrite tasand	Europarlament	Ülemkogu	Response Count
Tähtsuselt esimene	**51.2% (42)**	3.7% (3)	25.6% (21)	3.7% (3)	9.8% (8)	2.4% (2)	3.7% (3)	82
Tähtsuselt teine	17.1% (14)	4.9% (4)	**46.3% (38)**	19.5% (16)	11.0% (9)	0.0% (0)	1.2% (1)	82
Tähtsuselt kolmas	13.6% (11)	2.5% (2)	13.6% (11)	**37.0% (30)**	22.2% (18)	9.9% (8)	1.2% (1)	81
							answered question	**82**
							skipped question	**17**

15. Millistes rollides olete saanud end teostada EL otsustusprotsessis? PALUN MÄRKIGE ÜKS VASTUS IGAS REAS.

	Alati	Sageli	Harva	Mitte kunagi	Rating Average	Response Count
Tagasiside andmine oma ministeeriumile	**76.5% (62)**	18.5% (15)	3.7% (3)	1.2% (1)	1.30	81
Eesti riigi seisukoha esindamine	**43.2% (35)**	40.7% (33)	13.6% (11)	2.5% (2)	1.75	81
Teiste osalejate seisukohtade fikseerimine	**65.4% (53)**	27.2% (22)	4.9% (4)	2.5% (2)	1.44	81
Ministeeriumi seisukoha esindamine	**48.8% (39)**	32.5% (26)	15.0% (12)	3.8% (3)	1.74	80
Tagasiside andmine teistele valitsusasutustele	24.7% (20)	**39.5% (32)**	33.3% (27)	2.5% (2)	2.14	81
Sarnaseid seisukohti esindavate osalejate toetamine	20.0% (16)	**58.8% (47)**	18.8% (15)	2.5% (2)	2.04	80
Eesti valdkondlike huvigruppide seisukoha esindamine	9.9% (8)	30.9% (25)	**42.0% (34)**	17.3% (14)	2.67	81
Enda kui eksperdi seisukoha esindamine	18.5% (15)	**35.8% (29)**	30.9% (25)	14.8% (12)	2.42	81
Kõiki osapooli rahuldava kompromissi leidmisele kaasa aitamine	17.3% (14)	37.0% (30)	**38.3% (31)**	7.4% (6)	2.36	81
Komisjoni/eesistuja töö toetamine	6.2% (5)	**58.0% (47)**	29.6% (24)	6.2% (5)	2.36	81
Isikliku arvamuse esindamine	6.3% (5)	21.3% (17)	**38.8% (31)**	33.8% (27)	3.00	80
Ise kirjutanud juhiseid töögrupi kohtumiseks	32.5% (26)	**36.3% (29)**	20.0% (16)	11.3% (9)	2.10	80
				answered question		**81**

	skipped question	**18**

16. Kui mõelda tagasi viimasele 12 kuule, siis kui sageli olete Te EL töögrupis... MÄRKIGE ÜKS VASTUS IGAS REAS

	Peaaegu alati	Küllaltki sageli	Küllaltki harva	Praktiliselt üldse mitte	Rating Average	Response Count
Osalenud diskussioonides	21.3% (17)	27.5% (22)	**37.5% (30)**	13.8% (11)	2.44	80
Esinenud sõnavõtuga	12.5% (10)	**37.5% (30)**	36.3% (29)	13.8% (11)	2.51	80
Vastanud küsimustele	10.0% (8)	23.8% (19)	**42.5% (34)**	23.8% (19)	2.80	80
Läbi surunud Eesti positsiooni	5.0% (4)	33.8% (27)	**41.3% (33)**	20.0% (16)	2.76	80
Teinud lobbytööd nende hulgas, kellel on Eestiga sarnane seisukoht	13.8% (11)	**35.0% (28)**	33.8% (27)	17.5% (14)	2.55	80
Teinud lobbytööd nende hulgas, kellel seisukoht erineb põhimõtteliselt Eesti omast	6.3% (5)	16.3% (13)	35.0% (28)	**42.5% (34)**	3.14	80
				answered question		**80**
				skipped question		**19**

17. Kuivõrd on Teie valdkonnas Eesti seisukohad reeglina kaitstavad?

	Response Percent	Response Count
Küllaltki kergesti	**57.5%**	46
Küllaltki raskelt	42.5%	34
Seisukohad on ebarealistlikud	0.0%	0
answered question		**80**
skipped question		**19**

18. Kui rääkida kõigist Euroopa Liidu riikidest, siis milliste riikide esindajatega Te kõige sagedamini tööalaselt suhtlete? MITU VASTUST

	Response Percent	Response Count
Austria	26.3%	21
Belgia	7.5%	6
Bulgaaria	13.8%	11
Eesti	30.0%	24
Hispaania	6.3%	5
Holland	35.0%	28
Iirimaa	23.8%	19
Itaalia	3.8%	3
Kreeka	3.8%	3
Küpros	5.0%	4

Läti		77.5%	62
Leedu		53.8%	43
Luksemburg		6.3%	5
Malta		7.5%	6
Poola		23.8%	19
Portugal		10.0%	8
Prantsusmaa		6.3%	5
Rootsi		51.3%	41
Rumeenia		5.0%	4
Saksamaa		47.5%	38
Slovakkia		15.0%	12
Sloveenia		30.0%	24
Soome		**85.0%**	68
Taani		45.0%	36
Tšehhi Vabariik		16.3%	13
Ühendkuningriik		53.8%	43
Ungari		15.0%	12
RASKE ÖELDA		5.0%	4
	answered question		**80**
	skipped question		**19**

19. Kas viimase 12 kuu jooksul Te käisite EL töögrupis ise kohal või on Teil asendaja?

	Response Percent	Response Count
Praktiliselt alati käisite ise kohal	**82.1%**	64
Umbes pooltel kordadest käisite ise kohal	7.7%	6
Vähem kui pooltest kordadest käisite ise kohal	3.8%	3
Praktiliselt alati käis asendaja kohal	6.4%	5
	answered question	**78**
	skipped question	**21**

20. Kas on olnud mõni Teie valdkonna tähtis töögrupi kohtumine, millest Eesti esindaja pole saanud osa võtta?

	Response Percent	Response Count
Jah	20.5%	16
Ei	**79.5%**	62
	answered question	**78**
	skipped question	**21**

21. Palun tooge oma valdkonnast mõni juhtum, kus Eesti seisukoha kaitsmine on väga hästi õnnestunud ja mis tagas selle edu? PALUN KIRJUTAGE	
	Response Count
	31
answered question	**31**
skipped question	**68**

22. Palun tooge oma valdkonnast mõni juhtum, kus Eesti seisukoha kaitsmine on selgelt ebaõnnestunud ja mis asjaolud viisid sellise tulemuseni? PALUN KIRJUTAGE	
	Response Count
	28
answered question	**28**
skipped question	**71**

23. Kas viimase 12 kuu jooksul on Teie valdkonnas vahetunud Eestit EL juures esindavad eksperdid?

	Response Percent	Response Count
Jah	37.7%	29
Ei	**62.3%**	48
answered question		**77**
skipped question		**22**

24. Milline on see vahetus olnud?

	Response Percent	Response Count
Vahetusid mõned eksperdid	**75.9%**	22
Vahetus umbes veerand ekspertidest	6.9%	2
Vahetusid umbes pooled eksperdid	6.9%	2
Vahetusid rohkem kui pooled eksperdid	6.9%	2
Vahetusid pea kõik eksperdid	3.4%	1
	answered question	**29**
	skipped question	**70**

25. Kas Te tunnete, et osalemine MN töögruppides aitab efektiivselt edendada Eesti huvisid?

	Response Percent	Response Count
Jah, suurel määral	**70.7%**	53
Vähesel määral	28.0%	21
Väga vähesel määral	1.3%	1
	answered question	**75**
	skipped question	**24**

26. Lõpetuseks mõned küsimuse teie enda kohta.

Millises ministeeriumis/asutuses Te töötate?

	Response Percent	Response Count
Haridus- ja Teadusministeerium	6.8%	5
Justiitsministeerium	5.4%	4
Kaitseministeerium	0.0%	0
Keskkonnaministeerium	5.4%	4
Kultuuriministeerium	5.4%	4
Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium	10.8%	8
Põllumajandusministeerium	**25.7%**	19
Rahandusministeerium	9.5%	7
Siseministeerium	5.4%	4
Sotsiaalministeerium	5.4%	4
Välisministeerium	13.5%	10
Riigikantselei	2.7%	2
Mõni muu institutsioon(palun kirjutage)	4.1%	3
	answered question	**74**
	skipped question	**25**

27. Kui kaua Te olete oma ministeeriumis/asutuses töötanud?

	Response Percent	Response Count
Mõni kuu	0.0%	0
Umbes pool aastat	1.4%	1
Kuni aasta	2.7%	2
1-2 aastat	6.8%	5
Rohkem kui 2 aastat	**89.2%**	66
	answered question	**74**
	skipped question	**25**